

CERTIFIKACE FAIRTRADE

www.fairtrade.cz

www.zaferovebanany.cz

V roce 1996 byly na trh uvedeny banány se známkou Fairtrade. V současnosti banány symbolizují úspěchy (a výzvy) systému certifikace Fairtrade – patří mezi nejvíce prodávané produkty se známkou Fairtrade.

Systém certifikace Fairtrade je postaven na několika principech:

- zaručená minimální výkupní cena (v případě většiny produktů)
- zákaz nucené a dětské práce
- důstojné pracovní podmínky a dodržování pracovních práv
- rozvoj komunit
- pěstování šetrné k přírodě

Známku Fairtrade mohou nést pouze produkty, které vyhovují standardům pro jednotlivé komodity – jde především o potraviny, jako je čaj, kakao, káva, některé druhy ovoce, koření a ořechy, ale existuje také standard pro květiny či zlato. Standardy určuje a známku Fairtrade spravuje organizace Fairtrade Labelling Organizations International (FLO). Aby byla v rámci systému zajištěna nezávislost a transparentnost, dodržování pravidel a standardů nekontroluje sama organizace FLO, ale samostatná firma FLO-Cert a v blízké budoucnosti i další organizace. FLO-Cert vysílá do míst produkce kontroly a hodnotí dodržování standardů.

V případě banánů existují pravidla zvlášť pro pěstování na malých farmách (small scale farms) a zvlášť na plantážích – zde pravidla ošetřují také vztah mezi zaměstnavatelem a zaměstnanci. Pěstitelé z malých farem se většinou sdružují do družstev.

Jedním z hlavních přínosů certifikace Fairtrade je **minimální výkupní cena**. Ta pokrývá náklady na produkci a na důstojné živobytí a zároveň producentům zajišťuje určitou jistotu a možnost plánování do budoucna. Pod stanovené minimální ceny nesmějí dohodnuté ceny mezi pěstiteli a obchodníkem klesnout. V případě banánů je tato cena v různých zemích odlišná.

Ve všech zemích stejný je ale tzv. **sociální příplatek** (social premium) – ten činí 1 dolar na krabici banánů (tedy zhruba 1,1 Kč na 1 kg). Tento příplatek slouží ke zmiňovanému rozvoji komunity – může jít o projekty typu stavba školy, úprava sanitárních zařízení, úprava infrastruktury, zajištění pitné vody nebo elektřiny. Družstvům zajišťuje Fairtrade certifikace také to, že zisk je rozdělen stejným dílem mezi všechny členy družstva a všichni se mohou na základě demokratického uspořádání podílet na rozhodování.

Standardy pro certifikované plantáže zahrnují také **zákaz nucené a dětské práce**, pracovníci se mohou **sdružovat v odborech** a jejich mzdy musí být vždy alespoň **na úrovni zákonné minimální mzdy nebo průměru v daném regionu**. O použití sociálního příplatku rozhodují zaměstnanci spolu s managementem plantáže.

Na banánových plantážích i farmách je **zakázáno** použití všech druhů herbicidů (látky používané k hubení rostlinných škůdců) a řady insekticidů (k hubení hmyzu), nematicidů (k hubení červů) a fungicidů (hubení plísní a hub). Mezi konvenční a Fairtrade certifikovanou plantáží či farmou musí být tzv. ochranná zóna, která zajišťuje, že se na ni nedostanou chemikálie užívané na konvenční plantáži.

Podle statistik FLO dosáhly objemy celosvětového prodeje Fairtrade banánů 136 tis. tun v roce 2006, 234 tis. tun v roce 2007, 299 tis. tun v roce 2008 a 311 tis. tun v roce 2009.

Ve Švýcarsku dosahuje podíl Fairtrade banánů na trhu až 50 %, ve Velké Británii jde o 25 % - každý čtvrtý prodaný banán nese známku Fairtrade.

V České republice jsou zatím banány s certifikací Fairtrade k dostání pouze v Intersparu, a to ne vždy a ve všech prodejnách. České maloobchodní řetězce tak zatím nenabízejí Čechům možnost koupit si banány, u kterých by byl zaručen jejich etický a ekologický původ.